

Gonda Zsuzsa

Gyakorlatok a tanárképzésben

Beszámoló a IV. Tudós tanárok – tanár tudósok országos tanárképzési konferenciáról

Bevezetés

2024. november 16-án negyedik alkalommal rendezte meg az Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanárképző Központja a *Tudós tanárok – tanár tudósok* konferenciát, amelynek fókuszában a tanárképzésben zajló gyakorlatok álltak (1). Az országos rendezvényen tanárképző és pedagógusképző központok képviselői, egyetemi oktatók-kutatók, gyakorlótanárok és tanárjelölt hallgatók vettek részt. A konferencia célja a tanárképzésben zajló gyakorlatok szakmai és szervezési kihívásainak és jó gyakorlatainak a bemutatása, továbbá annak feltárása volt, hogy a gyakorlatok milyen szerepet töltenek be a tanárrá válás folyamatában.

A tanárképzésben mind a pálya iránti elhivatottság, mind a szakmai felkészültség megteremtésében meghatározó szerepe van a pedagógiai-pszichológiai, a szaktárgyi és a komplex iskolai gyakorlatoknak egyaránt. A tanárképzés kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a tanárszakos hallgatók már a képzésük elején gyakorlati tapasztalatokra tegyenek szert, és a különböző típusú gyakorlatok szakmai egymásra épülése folyamatos fejlődést biztosítson számukra. A képzésben a köznevelési intézményben zajló gyakorlatok szoros kapcsolatban állnak az egyetemi kurzusokkal, amelyek segítik a pedagógiai és a pszichológiai, a szakmai, a szakmódszertani ismeretek megalapozását, alkalmazását és az ezekre való reflektálást.

1. kép

A konferencia közönsége (fotó: Rusznák Gábor, ELTE)

A konferenciát Zentai László, az ELTE oktatási és tanulmányi ügyekért felelős rektorhelyettese nyitotta meg, aki hangsúlyozta, hogy az ELTE továbbra is kiemelt fontosságúnak tekinti a tanárképzést az egyetemen, és

támogatja a képzési terület folyamatos fejlesztését, fejlődését. Bóna Judit, az ELTE BTK tudományos és kutatásszervezési ügyekért felelős dékánhelyettese a házigazda nevében köszöntötte a konferencia résztvevőit, és hangsúlyozta az ELTE magas színvonalú bölcsésztanár-képzésének az előnyeit. Csapodi Csaba, az ELTE Tanárképző Központjának főigazgatója ismertette a konferencia programját, valamint felvázolta az ELTE-n zajló tanárképzés fő erősségeit: a kiscsoportos oktatás előnyeit, a képzésre jellemző innovatív módszertani szemléletet, a nemzetközi ösztöndíjak lehetőségét, valamint a gyakorlatorientált képzésstruktúrát.

2. kép

Zentai László rektorhelyettes köszöntőt mond (fotó: Rusznák Gábor, ELTE)

A konferencia programja

A konferencián három plenáris előadást hallgathattak meg az érdeklődők a tanárképzés különböző szakterületeiről. Rapos Nóra, az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Karának oktatója a pályaszocializációs gyakorlatok szakmatanulásban és identitásképzésben betöltött szerepét mutatta be. Felhívta a figyelmet arra, hogy a tanárjelölt hallgatók három féléven át részesülhetnek a pályaszocializációs gyakorlatok keretében olyan képzésben, amely elsősorban a tanárjelöltek szakmai elhivatottságát erősíti. Lázár Ildikó, az ELTE Bölcsészettudományi Karának oktatója ismertette az angoltanári képzés szakmódszertani kurzusainak a szerkezeti felépítését, tartalmát és várható tanulási eredményét. Bemutatta az angoltanári képzés szakmódszertani kurzusain alkalmazott jó gyakorlatok közül azokat, amelyek a tanítási gyakorlatok magas színvonalú teljesítését segítik elő. Csapodi Csaba, az ELTE Tanárképző Központjának főigazgatója az ELTE-n, a 2025-ös tanév tavaszi félévében induló csoportos tanítási gyakorlat szervezési, módszertani, tartalmi kérdéseiről beszélt. Rávilágított arra, hogy ez a gyakorlattípus fontos hidat képez a pályaszocializációs gyakorlatok és az egyéni szaktárgyi tanítási gyakorlatok között a tanárrá válás folyamatában. A csoportos tanítási gyakorlaton ugyanis a hallgatók a szaktársaikkal közösen vesznek részt egy szakmódszertani egyetemi oktató és egy vezetőtanár irányításával olyan szakórákon, ahol a hospitálás mellett – a társaikkal közös felkészülés után – egy-egy órarészletet meg is kell valósítaniuk.

3. kép

Csapodi Csaba előadása a csoportos tanítási gyakorlatról (fotó: Rusznák Gábor, ELTE)

A konferencia délelőtti programja egy pódiumbeszélgetéssel folytatódott, amelyen az ország több tanár-, illetve pedagógusképző központjának képviselői számoltak be a náluk zajló tanárképzés gyakorlatainak a sajátosságairól. A pódiumbeszélgetésen részt vett Buhály Attila, a Nyíregyházi Egyetem Bessenyei György Pedagógusképző Központjának oktatója; Szabó Melinda, a Pannon Egyetem Tanárképző Központjának főigazgatója; Gerner Zsuzsa, a Pécsi Tudományegyetem Pedagógusképző Központjának a főigazgatója; Zakar Péter, a Szegedi Tudományegyetem Tanárképző Központjának a főigazgatója; Lenner Tibor, az ELTE Savaria Egyetemi Központ Berzsenyi Dániel Pedagógusképző Központ igazgatója és Csapodi Csaba, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanárképző Központjának a főigazgatója. A pódiumbeszélgetésen megvitatták, hogy az egyes egyetemeken hogyan támogatják a szakmódszertani képzés és az iskolai gyakorlatok közötti szakmai kapcsolatot. Az egyetem képviselői arról is beszéltek, hogy milyen kapcsolatban van az egyetem a gyakorlóiskolákkal, a partnerintézményekkel, ahol a gyakorlatok zajlanak, és milyen szervezési, szakmai támogatást nyújt az egyetem ezeknek az iskoláknak. A résztvevők ismertették, hogyan zajlik a gyakorlatok minőségbiztosítása, és milyen pozitívumok és fejlesztésre váró területek rajzolódnak ki a hallgatói visszajelzésekből. Végezetül kijelölték azokat a területeket, amelyeken még szeretnének fejlődni az egyetemek ezen a téren, és megfogalmazták a gyakorlatok színvonalának további növelésére vonatkozó terveiket.

4. kép

A pódiumbeszélgetés résztvevői (fotó: Rusznák Gábor, ELTE)

A konferencia az ebédszünetet követően neveléstudományi, valamint a szaktárgyak tanításával kapcsolatos szekciókkal folytatódott. Az angol nyelvi szekcióban Pereszlényi Anna és Divéki Rita (ELTE) az angol szakos egyetemisták szociális és érzelmi képességeinek a fejlesztésére hozott jó gyakorlatokat. Szabó Éva (ELTE) előadásában a gamifikáció előnyeit részletezte, Uwe Pohl (ELTE) pedig az osztálytermi tanári jelenlét taníthatóságának a kérdését vetette fel. Lázár Ildikó (ELTE), Tartsayné Németh Nóra (ELTE) és Tiboldi Tímea (ELTE) hallgatókkal közös prezentációjukban egy nemzetközi projekt tapasztalatairól számoltak be, amely a hallgatók külföldi tanítási gyakorlatáról szólt. Szegedy-Maszák Anna (ELTE) a tanárjelöltek és vezetőtanáraik közös munkáját bemutató esettanulmányokat elemzett.

A német nyelvi szekcióban Pintye-Lukács Erzsébet (DE) a tanárképzés és a tanítási gyakorlatok kapcsolatát vizsgálta meg egyéni előadásában, Csátár Péterrel (DE) közös prezentációjában pedig a lexikális kompetencia fejlesztésének támogatási lehetőségét mutatta be. Reviczki Petra (DE) az érzelmi intelligencia fejlesztésének az idegen nyelvi órai lehetőségeiről beszélt. Kuruncziné Kapcsádi Katalin (ELTE Radnóti Miklós Gyakorló Általános Iskola és Gyakorló Gimnázium) pedig az irodalom szerepének a fontosságát hangsúlyozta a német nyelv oktatásában. Feld-Knapp Ilona és Perge Gabriella a némettanár-képzésben megvalósuló csoportos tanítási gyakorlat módszertani lehetőségeit vázolta fel.

Az idegen nyelvi és pedagógiai szekcióban Jenei Gabriella (ELTE) a nyelvtanárok egyéni óráit helyezte előadásának a fókuszába, ahol a szakmai háttér mellett a tanulói igényekről és szükségletekről is beszélt. Tankó Gyula (ELTE) a mérés és az értékelés helyével és szerepével foglalkozott a tanárképzés területére vonatkozóan. Hubai Katalin (ELTE Apáczai Csere János Gyakorló Gimnázium és Kollégium) a vezető- és a mentortanárok értékelési szokásait elemezte különös tekintettel a tanárjelölt hallgatók gyakorlatzáró visszajelzésére. Divéki Rita (ELTE) előadásában a tanárjelöltek és a mesterséges intelligencia kapcsolatát helyezte a középpontba. Kapusi János (Debreceni Bethlen Gábor Technikum) az idegen nyelvű földrajzoktatás eredményeiről és kihívásairól tartott prezentációt. Huszthy Alma (ELTE) az olasztanár szakos hallgatók nyelvi önbizalmát és nyelvi szorongását vizsgáló kutatásának az eredményeit mutatta be.

A pedagógusképzési és pedagógiai szekcióban Bacsa-Károlyi Borbála és Fehérvári Anikó (ELTE) vizsgálatából a tanárjelölt hallgatók játékosítással kapcsolatos nézeteit ismerhették meg a résztvevők. Szintén ezzel a témával foglalkozott Fridrich Máté (PTE), aki a tanárjelöltek sikerességével kapcsolta össze a gamifikáció lehetőségét. Fekete Imre, Takács Edit és Keszei Barbara (BGE) a 21. századi tanulási környezet hatását vizsgálta az egyetemi hallgatók fejlődésére. Szintén a tanulási környezet hatását elemezte a tanárszakos hallgatók tanári identitásának alakulására Lénárd Sándor, Rapos Nóra, Czirfusz Dóra és Horváth András (ELTE). Gulyásné Pusztai Réka (ELTE Radnóti Miklós Gyakorló Általános Iskola és Gyakorló Gimnázium) a pozitív pedagógia finnországi jó gyakorlatait mutatta be, Szekeres Bella (PTE) pedig a gyakorlatközpontú oktatás előnyeit ismertette a biológia tantárgy tanításán keresztül.

A matematikai és természettudományi szekcióban a matematika szeretete és a tanárjelöltek tanári identitása közötti kapcsolatot vizsgálta Pap Katalin Tünde és Báthori Boglárka (EKKE). Váradi Gréta (DE) előadásában a geometriai bizonyításokban használt ábrák szerepével foglalkozott. A statisztikatanítás középiskolai tanításának módszertani lehetőségeit szemléltette Vancsó Ödön és Fejes-Tóth Péter (ELTE). Gosztonyi Katalin (ELTE) a véges matematikai témájú elemi matematika tantárgy módszertani megújításáról beszélt szakmai és módszertani szempontokat is figyelembe véve. Szalay Luca, Borbás Réka és Füzesi István (ELTE) a kémia tanári képzésre jellemző kísérlettervezésnek a tanításáról tartott előadást, majd Szalay Luca és Füzesi István (ELTE) kidolgozott feladatlapok segítségével is szemléltette a folyamatokat.

A magyar és a művészetek szekcióban Pintér Borbála (ELTE) és Osztrólczyk Sarolta (PPKE) egy irodalmi művek elemzéséhez összeállított módszertani jegyzetet mutatott be tanárjelöltek és gyakorlótanárok számára. Törökné Molnár Mária (DE) előadásában a szövegértelmezési stratégiák középiskolai tanításának

fontosságát hangsúlyozta. Antalné Szabó Ágnes (ELTE) a tanárjelölt hallgatók összefüggő egyéni iskolai gyakorlatáról szóló tanulmánylapokat elemezte. Balogh-Molnár Andrea (ELTE) az *Anyanyelv-pedagógia* című folyóiratnak a tanárjelöltek tanítási gyakorlataival kapcsolatos cikkeit vizsgálta. A médiatanár-jelöltek módszertani felkészítéséről adott részletes képet Szijártó Imre (EKKE), Kiss Gabriella és Bethlenfalvy Ádám (KRE) pedig a Károli Gáspár Református Egyetem dráma- és színházismeret osztatlan tanárképzésének sajátos pályaszocializációs gyakorlatáról beszélt.

A történelem és etika szekcióban a holokauszt tanításának lehetőségeivel foglalkozott Szemethy Tamás (ELTE Trefort Ágoston Gyakorló Gimnázium). Jakab Péter (ELTE) a történelem szakos tanárjelöltek összefüggő tanítási gyakorlatát kísérő szeminárium eredményeit és fejlesztési céljait mutatta be. Kiss Csilla (ELTE Trefort Ágoston Gyakorló Gimnázium) az életmód- és művelődéstörténeti tartalmak tanításának jó gyakorlatairól számolt be, különös tekintettel a nőtörténetre. Diószegi-Szőcs Máté (ELTE Radnóti Miklós Gyakorló Általános Iskola és Gyakorló Gimnázium) arról beszélt, hogyan jeleníthetők meg a tudományos eredmények a történelemtanításban. Szota Cintia (EKKE) az etika tantárgy módszertanáról szóló előadásában a tanárjelölteknek az erkölcsi pluralizmus által okozott kihívásokra történő felkészítését helyezte a középpontba.

A konferencia zárása

A program zárásaként a szekcióvezetők néhány mondatban összefoglalták a szekciójuk főbb gondolatait, különös tekintettel az elhangzott előadások kapcsolódási pontjaira. A konferencia végén az érdeklődők két módszertani tematikájú kötettel is megismerkedhettek. Csapodi Csaba és Gonda Zsuzsa (ELTE) a 2023-ban megrendezett *Mester és tanítvány országos tanárképzési konferencia* előadásából szerkesztett tanulmánykötetet ismertette (Csapodi–Gonda 2024). Lengyel Zsuzsa és Szekeresné Nádudvary Ildikó (ELTE Radnóti Miklós Gyakorló Általános Iskola és Gyakorló Gimnázium) az általuk szerkesztett, mentortanároknak szóló, a mentorálás jó gyakorlatait összegyűjtő kötetet mutatta be, amelynek címe: *101 jógyakorlat mentortanároknak* (Lengyel–Szekeresné 2024).

A konferencia végén a szervezők megköszönték az érdeklődőknek a részvételt, az előadóknak és a pódiumbeszélgetés résztvevőinek, hogy szakmai felkészültségükkel hozzájárultak a konferencia sikeréhez. Az ELTE Tanárképző Központja sok szeretettel vár majd minden tanárképzés iránt érdeklődőt a következő, V. *Tudós tanárok – tanár tudósok* konferenciára.

Irodalom

Csapodi Csaba – Gonda Zsuzsa (szerk.) 2024. *Tanulmányok a Mester és tanítvány országos tanárképzési konferenciáról. Diszciplínák tanítása – a tanítás diszciplínái 11.* Eötvös Loránd Tudományegyetem. Budapest. https://tkk.elte.hu/dstore/document/11932/tanulmanyok_a_mester_es_tanitvany_orzasos_tanarkepzesi_konferenciarol.pdf (2024. december 9.)

Lengyel Zsuzsa – Szekeresné Nádudvary Ildikó (szerk.) 2024. *101 jógyakorlat mentortanároknak.* ELTE Eötvös Kiadó. Budapest.

(1) A IV. Tudós tanárok – tanár tudósok országos tanárképzési konferencia honlapja. <https://tkk.elte.hu/content/orszagos-tanarkepzesi-konferencia.t.41719?m=9726> (2024. december 9.)

Gonda, Zsuzsa: Practices in teacher training. Report on the 'National Teacher Training Conference 4': „Teacher Scientists – Scientist Teachers”

Kulcsszók: tanárképzés, Tanárképző Központ, tudós tanár, tanárképzési gyakorlatok, konferenciabeszámoló
Keywords: teacher training, Teacher Training Center, teacher scientist, teacher training practices, conference report

Az írás szerzőjéről

Klemmné Gonda Zsuzsa

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest, Magyarország

gonda.zsuzsa[kukac]btk.elte.hu

<https://orcid.org/0000-0002-6387-6566>